

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Марияна Костадинова Николова,
Българската академия на науките, Национален институт по геофизика, геодезия
и география, департамент "География", секция „ГИС“

За дисертационния труд на Емилия Кирилова Симеонова-Чорбаджийска,
редовен докторант по научна специалност "Физическа география и
ландшафтознание" (01.08.01), направление "Науки за Земята", към Национален
институт по геофизика, геодезия и география при БАН на тема:

ПРОСТРАНСТВЕН АНАЛИЗ НА ЛАНДШАФТИТЕ С КОНСЕРВАЦИОННА ЗНАЧИМОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПРИРОДЕН ПАРК „СТРАНДЖА“

Представеният дисертационен труд за придобиване на научна и образователна
степен "доктор" от докторанта Емилия Кирилова Симеонова-Чорбаджийска,
съответства на изискванията от правилника на първичното звено по отношение
на обема и на съдържанието. Дисертационният труд е в обем от 200 страници с
31 таблици, 59 фигури, от които 23 карти, 37 снимки и 4 приложения от които 3
са авторски карти. Използваната литература съдържа 117 източника.
Авторефератът дава достатъчно добра представа за целта, същността и
результатите от изследването. Приложен е и списък с две самостоятелни научни
публикации по темата на дисертацията.

Като научен ръководител на докторанта съм добре запозната със
съдържанието на дисертационния труд, както и с подготовката и
изследователските възможности на докторанта. Считам, че представеният труд
е разработен самостоятелно и в пълно съответствие с изискванията за
придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Съдържанието на дисертацията е структурирано в шест глави: Увод – 2 стр.,
Обект, предмет, цел и задачи – 2 стр., Район на изследване – 43 стр.,
Методически подход, материали и методи – 20 стр., Резултати от изследването
– 124 стр., Изводи и препоръки – 3 стр., Литература – 6 стр. и 4 приложения.

В Увода е представена актуалността на темата, която би могла да бъде развита
и по-подробно поради нейната значимост, както за целите на управлението на
конкретната защитена територия, така и от методична гледна точка, тъй като
изследването разкрива нови аспекти на приложението на ландшафтно-
екологичния подход в областта на природозащитата.

В глава Втора обектът и предметът на изследването, макар и лаконично, са
ясно определени. Целта на дисертационния труд е да се изясни
пространствената структура на ландшафтите и да се извърши пространствен
анализ и оценка на ландшафтите с консервационна значимост на територията
на ПП „Странджа“. Поставените изследователски задачи за постигането на тази
цел са методически и информационно обезпечени и изпълнени.

В глава Трета е извършена подробна географска характеристика на района на
изследване, илюстрирана със седем фигури, в т.ч. и хипсометрична карта на

района, както и 14 таблици. Извършен е преглед на досегашните ландшафтни изследвания и регионализации, както и на мястото на парка в съществуващите ландшафтни регионални схеми.

В глава Четвърта са представени много ясно и аргументирано методическият подход, използваните методи, материали и данни, както и действащата законодателна база за природозащита. Описаните математико-статистически, картографски и ландшафтни методи са приложени правилно в контекста на изборият за водещ, ландшафтно-екологичен подход. Извършеният преглед на действащата законодателната база за природозащита в страната е важна отправна точка към постигането на практико-приложните аспекти на изследването. За оценката на ландшафтите по степен на консервационна значимост е използван методът на балови оценка по осем критерия, които според нас са много добре подбрани и обосновани от докторанта. Информацията за използваните материали и данни е коректна и достатъчна.

В глава Пета са представени подробно резултатите от изследването. Извършен е задълбочен анализ на ландшафтоформиращите фактори, като е илюстриран от 9 тематични карти създадени в ГИС за територията на ПП „Странджа”: Карта на сумарната слънчева радиация, Карта на годишното разпределение на валежите, Карта на типовете климат според индекса на овлажнение Торнтъейт, Геоморфоложка карта, Литоложка карта, Карта на формите на релефа според водещия морфогенетичен процес, Карта на морфолитоложките типове, Почвена карта, Карта на съвременната растителност. Тези карти са в основата на създадената оригинална ландшафтна карта на ПП „Странджа”. За нейното създаване е използвана класификационна система от седем таксономични нива, които са диференциране по определени диагностични критерии, представени подробно в т. 3 на тази глава - „Ландшафтна класификация и диференциация. Ландшафтна карта”. Пак там е извършена и характеристика и пространствен анализ на ландшафтите, в която докторанта демонстрира отлично владение на използваните ландшафтни методи, в т.ч. и теренните изследвания. Направена е характеристика на ландшафтите по подтипове с техните хоризонтални структури. Вертикалните структури са илюстрирани чрез вертикални разрези на картираните ландшафтни точки. Създадената ландшафтна карта, представена в Приложение 1, отразява съвременното състояние на ландшафтите и е получена посредством дедуктивен подход. Ландшафтната карта включва 1 клас ландшафти; 1 тип ландшафти; 4 подтипа ландшафти; 12 рода, 34 подрода и 112 вида. Ландшафтната карта на най-ниското таксономично ниво се състои от 243 подвида ландшафти. В т. 4 на тази глава, „Определяне на консервационно значимите ландшафти” са изложени подробно аргументите за подбор на критерии за балова оценка на консервационно значимите ландшафти, създадена е оценъчна карта на ландшафтите според консервационната им стойност. Разграничени са три категории ландшафти според консервационната им стойност: Първа категория – ландшафти с много висока консервационна стойност (6%); Втора категория – ландшафти с висока консервационна стойност (65,7%) и Трета категория – ландшафти с ниска консервационна стойност (28,3%). В Приложения 2 и 3 са представени оригиналните карти „Оценка на ландшафтите по степен на консервационна значимост в ПП „Странджа”, и „Зони с висока концентрация на ландшафти с консервационна значимост”. В последната карта са разграничени

три зони с голяма концентрация на ландшафти с висока и много висока консервационна стойност. Тези карти представляват съществен научен принос на докторанта и безспорно имат важно научно и практическо значение. Създадени са карти и е извършен пространствен анализ на ландшафтите по степен на консервационна стойност на всички резервати в парка. Установено е, че само 20% от ландшафтите с много висока консервационна стойност и само 10% от тези с висока консервационна стойност попадат в границите на резерватите, защитените местности и природните забележителности на територията на парка.

От представените в глава Пета резултати става ясно, че е извършено едно ценно научно изследване, с ясни научно-приложни приноси, в което са вложени задълбочени познания в областта на ландшафтните изследвания и на приложението на географските информационни системи за целите на ландшафтните анализи, както и много труд за обработката на значителен обем от данни и информация.

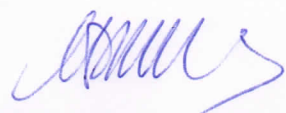
Текста в глава Шеста отразява точно съществените изводи от това изследване и дава уместни препоръки за неговото използване в практиката.

Авторефератът отразява в необходимата степен на подробност структурата и съдържанието на дисертационния труд. Научните и приложните приноси, отразени в справката за приносите към автореферата са реални и съществени. Представените публикации отразяват резултати от дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Считам, че е представено завършено самостоятелно научно изследване със съществени научни и практико-приложни приноси. Докторантът демонстрира много добро владение на методите за ландшафтни анализи и картографиране, както способност за самостоятелна творческа работа. Давам положителна оценка на дисертационния труд на Емилия Кирилова Симеонова-Чорбаджийска и предлагам на научното жури да и присъди образователната и научна степен "доктор" по научната специалност: "Физическа география и ландшафтознание", професионално направление 4.4 Науки за Земята.

София, 03.09. 2013 г.

Изготвил становището:

(Проф.д-р Марияна Николова)